ХАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН

Ўзбекистон тумани

2024 йил 5 сентябрь

Ўзбекистон туманлараро иқтисодий суди судьяси И.С.Турсунов, Ўзбекистон савдо-саноат палатаси Фарғона худудий бошқармасининг, палата аъзоси даъвогар "Bulut textile" масъулияти чекланган жамияти манфаатида, жавобгар "Омад Оққуш Нурсух" фермер хўжалигидан 3355662 сўм асосий қарз ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича қўзғатилган ишни, соддалаштирилган тартибда кўриб чиқиб, қуйидагиларни

АНИКЛАДИ:

Даъво аризадан кўринишича, "Bulut textile" масъулияти чекланган жамияти (бундан буён матнларда — даъвогар деб юритилади) ва "Омад Оққуш Нурсух" фермер хўжалиги бундан буён матнларда — жавобгар деб юритилади) ўртасида 2022 йил 25 ноябрь кунида 166-сонли "Пахта хом ашёси ва уруғлик пахтани етказиб бериш ҳамда харид қилиш бўйича фьючерс шартномаси тузилган бўлиб, ушбу шартномага асосан жавобгар даъвогарга пахта хом ашёси етказиб бериши, даъвогар етиштирилган махсулотларни қабул қилиш ва унинг ҳақини тўлаш мажбуриятини олган.

Жавобгар 2023 йил 1 январ холатига 4133622 сўм қарздорлик билан ўтганлигини, даъвогар томонидан жавобгар учун 2023 йил пахта хом ашёси етиштириш учун жами 72271150 сўмлик бўнак сифатида махсулотлар ва пул маблағлари ажратилганлиги, лекин 2023 йил пахта хосили йиғиштириш якуни етган булса-да, бирок жавобгар даъвогарга етказиб берилган махсулотлар XOM кийматига мутаносиб равишда пахта ашёсини топширмасдан келганлигини, ёки топширилган махсулот микдорига мутаносиб равишда пул маблағларини қайтармасдан келганлиги, жавобгар 2023 йил хосилидан 72660237 сўм пахта хом ашёси топширганлигини, 2024 йил 31 май холатига 3744535 сўм қарздорлик вужудга келганлиги қайд этилган.

Шу сабабли, Ўзбекистон савдо саноат палатаси Фарғона худудий бошқармаси, даъвогар манфаатида судга даъво тақдим этиб, жавобгардан 3744535 сўм асосий қарз ундиришни сўраган.

Ўзбекистон Республикаси Иктисодий процессуал кодекси (бундан буён матнларда — Иктисодий процессуал кодекси деб юритилади)нинг 203²-моддасига мувофик, агар даъвонинг бахоси юридик шахсларга нисбатан - энг кам ойлик иш хакининг йигирма бараваридан, якка тартибдаги тадбиркорларга нисбатан эса - беш бараваридан ошмаса, даъво аризалари бўйича ишлар соддалаштирилган иш юритиш тартибида кўриб чикилиши лозим.

Иктисодий процессуал кодексининг 203⁴-моддасига асосан, жавобгар даъво аризаси юзасидан ёзма фикрини даъво аризасининг кўчирма нусхаси ўзига

топширилган пайтдан эътиборан ўн беш кунлик муддатда судга ўзи асосланаётган хужжатлар ва далилларни илова қилган ҳолда тақдим этишга ҳақли.

Даъво аризасининг судга юборилиши ҳақида тегишли тарзда ҳабардор қилинган жавобгар томонидан даъво аризаси юзасидан ёзма фикр тақдим этилмаганлиги даъво аризасини соддалаштирилган иш юритиш тартибида кўриб чиқишга тўсқинлик қилмайди.

Соддалаштирилган иш юритиш тартибидаги иш даъво аризасини иш юритишга қабул қилиш ва иш қўзғатиш ҳақида ажрим чиқарилган кундан эътиборан йигирма кундан ошмаган муддатда даъво аризаси юзасидан ёзма фикрни, далилларни ҳамда бошқа ҳужжатларни тақдим этиш учун белгиланган муддат ўтганидан кейин судья томонидан якка тартибда кўриб чиқилади.

Суд соддалаштирилган иш юритиш тартибидаги ишни суд муҳокамасини ўтказмасдан, тарафларни чақиртирмасдан ва уларнинг тушунтиришларини эшитмасдан кўриб чиқади.

Даъво аризасининг судга юборилиши ҳақида тегишли тарзда ҳабардор қилинган жавобгар томонидан даъво аризаси юзасидан ёзма фикр тақдим этилмади.

Суд, даъво аризаси ва унга илова қилинган ишдаги ҳужжатларни, далилларни ўрганиб чиқиб, қуйидаги асосларга кўра, даъвони қаноатлантиришни рад этиш тўғрисида ҳал қилув қарори қабул қилишни лозим топади.

Узбекистон Республикаси Фукаролик кодекси (бундан буён матнларда — Фукаролик кодекси деб юритилади)нинг 8 ва 234-моддаларига асосан мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодексда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади.

ФКнинг 236-моддасига кўра, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун хужжатлари талабларига мувофик лозим даражада бажарилиши керак.

Фукаролик кодексининг 465-моддасига кўра, Контрактация шартномасига мувофик кишлок хўжалиги махсулотини етиштирувчи кишлок хўжалиги махсулотини кайта ишлаш ёки сотиш учун бундай махсулотни харид киладиган шахсга — тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу махсулотни кабул килиш (кабул килиб туриш), унинг хакини шартлашилган муддатда муайян бахода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

Агар ушбу Кодексда бошқача тартиб белгиланган бўлмаса ёки у мажбурият моҳиятидан келиб чиқмаса, контрактация шартномасига нисбатан маҳсулот етказиб бериш шартномаси тўғрисидаги қоидалар, тегишли ҳолларда эса давлат эҳтиёжлари учун товарлар етказиб беришга доир давлат контракти тўғрисидаги қоидалар қўлланади.

Иш хужжатларидан аниқланишича, даъвогар ва жавобгар ўртасида 2022 йилда 25 ноябрь куни 166-Р-23-сонли "Пахта хом ашёси ва уруғлик пахтани етказиб бериш ҳамда харид қилиш бўйича фьючерс шартнома тузилган.

Мазкур шартноманинг 1.1-бандида жавобгар даъвогарга пахта хом ашёси мажбурияти белгилаган.

Ўз навбатида даъвогар мазкур фьючерс шартномасининг 2.2.2-бандига асосан махсулот етказиб берувчига экиш учун шартнома кўрсатилган сифатли уруғликни буюртманомада кўрсатилган муддатда ва микдорда етказиб бериш мажбуриятини олган.

Шу боис даъвогар томонидан жавобгаргапахта хом ашёси етиштириши учун ишончнома ва хисоб фактураларга асосан уруғлик чигит, ёқилғи махсулотлари, минерал ўғитлар, кимёвий воситалар, транспорт ва бошқа харажатлар юзасидан жами 72271150 сўм қийматда харажатлар қилинган.

Даъвогар жавобгарга жами 72271150 сўмлик махсулотлар етказиб берилганлиги жавобгар томонидан берилган ишончномалари хамда тарафлар ўртасида электрон тартибда тузилган хисоб фактуралар билан ўз исботини топади.

Бундан ташқари, жавобгарнинг даъвогар олдида 2022 йил ҳосилидан 4133622 сўм қарздорлиги мавжуд бўлган.

жавобгар 72660237 Гарчанд даъвогар сўм пахта ашёси топширганлигини қайд этган булсада, бироқ иш хужжатларидан аниқланишича тарафлар ўртасида электрон тартибда тасдиқланган хисоб фактураларга кўра жавобгар томонидан даъвогарга 2023 йил хосилидан жами 67660237 сўмлик пахта хом ашёси топширганлиги аникланди.

Бундан ташқари, жавобгар томонидан даъвогарга 2024 йилнинг 18 апрель кунида уруғлик чигит учун 5000000 сўм, 2024 йилнинг 7 май кунида уруғлик чигит учун 5000000 сўм пул маблағлари ўтказилган.

Даъвогар томонидан 2024 йил 31 май холатига тузган солиштирма далолатномасида жавобгар фермер хўжалигининг даъвогар олдида 1255465,40 (72271149,60+4133622=76404771,6-67660237-5000000-5000000=1235465,40) сўм ҳақдорлиги мавжудлиги қайд этилган.

Демак даъвогар судга даъво ариза киритган вақтда жавобгарнинг даъвогар олдида қарздорлиги мавжуд бўлмаган.

Бу холатда суд, даъвони асоссиз деб топиб, каноатлантиришни рад этишни лозим топади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118-моддасига кўра, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

Баён этилганларга кўра, суд даъвони қаноатлантиришни рад этишни, тўланган 34000 сўм почта харажатини даъвогар зиммасига қолдиришни, Давлат бюджетига даъвогардан 340 000 сўм давлат божи ундиришни лозим топади.

Юқоридагиларга асосан, суд Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118,170, 176, 180, 186, 203²,203⁴,259-моддаларини қўллаб,

Даъвони каноатлантириш рад этилсин.

даъвогар "Bulut textile" масъулияти чекланган жамиятидан Давлат бюджетига 340 000 сўм давлат божи ундирилсин.

даъвогар "Bulut textile" масъулияти чекланган жамияти томонидан тўланган 34000 сўм почта харажати унинг зиммасида қолдирилсин.

Xал қилув қарори қонуний кучга киргандан кейин ижро варақалари берилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори устидан бир ойлик муддатда шу суд орқали Фарғона вилоят судининг иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатига апелляция тартибида шикоят бериш (протест келтириш) мумкин.

Раислик қилувчи

И.С.Турсунов

